

הור"ח 224567

מנחת חינוך

בא"ד שהחם גם המתרה עמהם כו' ומ"מ הו' חב' כמות ב' עדות כו' עכ"ל ק"ק כיון שהחם המתרה הרי אין כאן מתרה והאיך נהרג ע"פ כת שניה ז' ויש ליישב דבשהן רואין את המתרה איירי בכה"ג שלא הכירו אותו כת שניה (ח) ואנו תולין שהיה שם איש אחר המתרה בו והוא שפיר מעדותן אי הוה בא לחייבו וכן כשהמתרה רואה אותם מיירי בשיש עדים שמעידים שהמתרה ראה אותם אך לא (ט) ראה המעשה כמ"ש התוס' לקמן (י) ולא התירו את המתרה ואנו תולין שהיה שם איש אחר ומתרה בו והוא שפיר מעדותן אי הוה בא להעיד לחייבו ודו"ק.

בד"ה בדיני נפשות הוא כו' דעד אחד מועיל לממון (כ) דלשכועה מיהא איתיה עכ"ל כצ"ל.

דף ז תוספות בד"ה דילמא במקום כו' דאמרינן זה אומר כליו שחורים וזה אומר כליו לבנים הרי זה נכון זה גרוע כו' מבחישינן זה את זה (ל) ועוד אר"ת דאע"ג דאי לא שוילינן קמלינן ליה דסמכין ארובא היבא ולא אפשר היבא דשוילינן להו ואמרי דלא ידעי פטור מידי דהוי אסיף וארירן דאי לא שוילינן להו חייב ואי שוילינן להו ואחד אומר בסיף ואחד אומר בארירן פטור אע"ג דבסיף וארירן כשאמרו אין אנו יודעין (מ) חייב עד דמבחישי אהדדי חיינו משום דסיף וארירן לא שייך בגוף העדות כמו במקום סיף נקב הוה דשייך לגוף העדות טפי אי אמרי אין אנו יודעין פטור ומיהו טעם זה אינו כו' עכ"ל כצ"ל עיין בתוספות פ"ק דחולין (ג) דכל זה חסר הכא מן התוס' ואחא שפיר כתבו ומיהו טעם זה כו' והגהת מהרש"ל (ס) אינו מפסיק כלל ה' ודו"ק.

דובר משרים

(מ) בית פנחס הגיה בדברי החוס' קך, אע"ג דבסיף וארירן כשאמרו אין אנו יודעין כו' נכון. ר"ל דדוקא כשמכחשין זה את זה בסיף וארירן אין עדותן נכון, אבל אם אמרו אין אנו יודעין כו' נכון, וא"כ למד נאמר ככאן דאם הו' שואלים להם ויאמרו דלא ידעו בעל העדות, היינו משום דכא דהכא הו' גרוע דהואיל וכו' דהרוב גופא משא"כ בסיף וארירן דלא הו' בגוף העדות וכ"ז מנא"ל העיב בחוס' חולין.

(נ) דף י"א ע"ב ד"ה ליחוש דלמא במקום כו'.

(דך) אגב, מ"ש החוס' לכן מראה דכא דאמר לעולם לאו דוקא אלא רוב, ר"ל דלר"ת שייך שפיר לעולם, דכא ודאי אינם יודעים כלל אי במקום סיף נקב כו' וא"כ כשישאלו להם ישיבו בודאי אינם יודעים, משא"כ חוס' ס"ל צאמרס אינם יודעים עדותן קיימת רק כשמכחשין א"כ זימנין דלא מכחישי ועדותן קיימת, ש"א.

(ס) ז"ל ומפיק ליה מקרא דלא כו' שאל להם שאל אחר

(ח) ולפ"ז מ"ש החוס' דאיירי שהחם גם המתרה עמכן, אין זה מוכרח שהרי ע"כ נכת שנייה אעפ"י שלא החם המתרה אם הוצו העדים נהרגין, דלכ"כ הו' לה עדות שא"ל יכול להזימה כיון דאין לא ידעין המתרה.

אלא ע"כ שאמרו אנו עדים שפלוני הרג את הגפס וחזינן צא"ש אחר מתרה צו ומש"כ כשהחמו נהרגין, והו' כמי שהחם המתרה, כיון דהחמו ליכא מתרה כלל.

(ט) נדצ"ל ראו.

(י) בד"ה או מתרה רואה כו'.

(כ) דהגיר' הו' לשכועה מי הו', הגיה דל"ל דלשכועה מיהא.

(ל) נראה מה דגם עד עכשו מ"ש החוס' הוא ג"כ מדברי ר"ה, דאם יכחישו זא"ז יבעל העדות ואע"ג דזה אומר כליו שחורים וזה אומר כליו לבנים כו' נכון, זה גרוע כי ובעל העדות כשמכחשין זא"ז, ועוד אומר ר"ת כו'.

קובץ על י"ד

דליכא מתרה, דהחם בעדותו דוקא ולא החם על שעת התראתו והחם דהוי זמן קרוי, ונכח"ג י"ל דטעו כנר כתב מהרש"א בנסתהדרין (דף מ') לחלק בין אחד אומר צ"י שעות וא' אומר צ"י ד"ל טעו כיון שמעידין על גוף המעשה אבל נכת אי אומר צ"י שעות ונא"ז ב' והזימוס לא אמרינן טעו כיון דליכא מי שמעיד על גוף המעשה דנעשה צ"י יעוי"ש.

עלה דינוה כתב דמ"ש החוס' מטערף המתרה לז' ולז' פ"י כאלו הו' ב' מתרין אי' מכת זו וא' מכת זו ול"ק מה שהקשה מהרש"א ואף שהחם אי' מהם עדיין נשאר ב' עכ"ל.

(ק) מ"ג דנ"ת ג' חקיים הגירסא כמו שה"ל לפנינו

לשיטת המשי"ח כתנו לקמן אלא שמעו המתרה שמתרה כן משמע שזריכין העדים עכ"פ לשמוע ההתראה ולזה קאמר אחד מתרה צו צאמאע דוקא כדי שישמעו צד זה וצד זה ול"ק קושיית התוספות גם לשיטת המשי"ח עכ"ל.

(ס) ת פ א ר ת צ ה ר י ס כתב לייש קוש' רבינו וז"ל והנה החוס' צ"ה שמקלתן כו' כתבו מטערפ' יחד אף אותם שאין רואין, מדנריהם נראה דכ"ש אם רואין כולם, וקשה דא"כ לא שייך צהו הזמה שהרי לא יכחישו, והריטנ"ל כתב דל"ל שרואין אלו את אלו קודם מעשה והרגי' צהם נשעת מעשה, ולפ"ז מתורן מ"ש מהרש"א איך נהרגו עדות כת ה' כיון

בא"ד בלא טעם הוא שכשאנו שואלים בו' עכ"ל כצ"ל.

בר"ה כמכחול' בו' ועי"ל ראיבא למימר ראיתם שמחלל אינו טריפה בו' עכ"ל ולפי זה (ע) לעיל ברוצח ובבועל הקרוע חמ"ל נמי הכא ראיתם שהרוצח או הבועל אינו טריפה בו' וצ"ל (פ) דהאי תירוצא אינו [אלא] לפי ר"ת דחזו מוקמי ליה לקראי דקטלינן להו ואזלינן בתר רובא היבא דלא שיילינן להו אבל אי שיילינן להו ואמרי לא ידעי פטור אבל לפי מה שהוכיחו התוספות לעיל דאי אמרי אין אנו יודעים נמי חייב וקרא דלא חיישינן ואזלינן בתר רובא בחכי נמי מוקמי ליה ליבא להאי תירוצא והכא ליבא למימר שהיו שואלין במכחישינן זה את זה אם הוא

דובר משרים

(ט) ק"ל למה לא אמרו בגמ' לענין רוצח ועריות ג"כ ראיתם אם הרוצח או הבועל העריות אם הוא עריפה. וז"ל תוס' שני' וז"ל כי את"ל שלם הרג אמאי לא בדקין להו ראיתם אם הכורג עריפה הוא, משום דה"ל עדות שאי חסה יכול להזימה וי"ל דכפני ד"ד מיהא חייב. ולא נכירא דלרע"ק סנהדרין שראו באלו שהרג פטור דאין עד נעשה דיון, יעויין תומים מוצא בקע"י.

(פ) קושיא ב' כוונתו דע"כ האי תירוצא חיו חלל לר"ת דלשיטתו נחא דו"ל דשואלין אותן כדי שיאמרו אין אנו יודעין ויהי צטול בעדות.

משא"כ לשיטת התוס' דעיקר שאלה הי' כדי שיכחשו זא"ז, וגבי מחלל ועובד ע"ז שהוא חי וא"ל למיקם עלה דמילתא לא שייך הכחשה, והתוס' כתבו דעכ"פ לריך להיות אפשר כגון שהי' קרום של מוח מגולה ונקבו, דאל"ה עקרת מ"ש בתורה ולא חיישינן למיעושי, ואם נחש שהרוצח עריפה א"כ לא

לא ידעין יבטל בעדות דאמרינן ט' כ"ל והשאר

נמחק.

מהר"ם לוצקין מקיים בגירסא כמ"ש לפנינו וז"ל ואור"ת דודאי לא חיישינן חלל היה שאל להם שאם היו מכחישינן זא"ז או אמרו לא ידעין צטול בעדות כדאמרינן, וז"ל דודאי לא חיישינן כי אין זה נכון בו' וזה גרוע ט' נ"ל להגיה, ור"ל דודאי לא חיישינן אם לא היו שואלין אותן חלל שהי' שאל בו', והא דקאמר שאם היו מכחישים זא"ז קאי אהיבא ששאל עריפה הרג או שלם הרג, דהא או אם אמרו לא ידעין ט' קאי אדלמא במקום סייף נקב הוב דשם לא שייך הכחשה דהא ח"ל לשום אחד מהם לידע זה.

וכן מה שאמר אח"כ וזה גרוע בו' ר"ל והואיל וכדין כן בזה אומר צסיף וזה אומר באריון כ"ש הכא דגרוע טפי דהכחשה הוא צהרע ענשו וקאי ג"כ אטריפה הרג או שלם הרג נ"ל, יעדיין עיד קע"י.

קובץ על י"ד

מידי בו' ואע"ג דנסיף וארירן אמרו אין אנו יודעים הרי זה נכון זה גרוע בו' עכ"ל, ר"ל דודאי אי לא שיילינן להו קטלינן אע"פ דאזלינן בתר רובא, מיהו אי שיילינן להו טריפה הרג או שלם הרג ואמרו אין אנו יודעים או שהיו מכחישינן כגון שאלו הרג שדקנהו לאחר מיתתו וחד אמר טריפה הוה וחד אמר שלם הוה תנטייל עדותן ואף שלא היו מוכחשינן ושיילינן להו דילמא במקום סייף נקב הוה וזו ע"כ שהיו אומרים דלא ידעין מ"מ צטיל עדותן ולא היה נהרג אדם מעולם מידה דהוי אסיף וארירן דאי לא שיילינן להו עדותן קיימות ואי שיילינן להו והוי מוכחשינן עדותן צטילה, וע"ז הקשו ואע"ג דנסיף וארירן בו' דאם אמרו אין אנו יודעים עדותן קיימות והוי עדות נכונה ואילו הכא אם אמרו אין אנו יודעים עדותן צטילה, והא תי' זה גרוע ר"ל גרוע מסיף וארירן כיון דהוי צהור גופיה כו', וכעין זה כתב מהר"ם לוצקין צכוונתם, אלא שג"ש צסוד' וכן ויה שאלו אח"כ וזה גרוע בו' ר"ל קאי ג"כ אטריפה הרג או שלם הרג, אין צורך לזה אלא כמ"ש יעויין דנבניהם צפ"ק דחולין עכ"ל.

וז"ל גאור"ת דודאי לא חיישינן חלל היה שאל להם כדי שאם יכחישו זא"ז, או אמרי דלא ידעין בו' ר"ל כדי שאם יכחישו זא"ז כגון אם היה קרום של מוח מגולה, או אמרי דלא ידעו היבא שלא היה מגולה, וסמך ר"ת אחיה שכתבו התוס' לצסוף ודלא כמ"ש הרב המנהיר (יעויין דו"מ ס"ק ס' העתק מהר"ם לוצקין) עכ"ל.

ודנריו תמוהים כמ"ש כסא שלמה דודאי התוס' השתא לא חסכו אדעתיהו דאפשר צהכי וכומו שדחו לאכל אין לוור כו', וא"כ ע"כ שאין זה דעת ר"ת, ועוד דא"כ לפעמים היה נהרג אם היה מגולה ולא היו מכחישינן זא"ז וא"כ ע"כ צ"ל הא דקאמר לא היה נהרג אדם מעולם לאו דוקא, וא"כ קשה דאמאי לא תידעו דנר זה אלא לשיטת ר"ת אלא ע"כ דעיקר מו"ש מהר"ם לוצקין.

ובסא שלמה כתב צכוונתם כו"ש מהר"ם לוצקין וז"ל דכ"ל גאור"ת ר"ת דודאי לא חיישינן חלל היה שאל להם כדי שאם יכחישו זא"ז או אומרים דלא ידעין יבטל בעדות

טריפה שהרי המחלל והעובר עדיין קיים וליכא למיקם עליה דמלתא אם הוא טריפה אם לאו כראיתא בחולין וע"ש בתוספות בפ"ק דחולין (צ' ו') ודו"ק.

1224567

סליק פרק כיצד העדים

1224567

דובר משרים

1224567

1224567

אפשר להרוג בשום מקום, ובמקום שא"ל אזלין בחד רוצא. הכונה טריפה, והשמיטו עונד ע"ז דכללו בלשונם בקושיא והלא דבר הוא, ולכן נראה דלפי דק"ל טריפה שהרג בפני צ"ד נהרג, מפני דכתיב וצרת הרע וקרבך והוא גמרא דסנהדרין (דף ע"ח ע"א) וכתבו התוס' (צד"ה בפני צ"ד כו') דמירי דראה ביום דאי בלילה הא אין עד נעשה דין וא"כ ל"ל הן נעונד ע"ז והן ברוח והן נעול ערוה ראיתם שהעונד אינו טריפה והוי עדות שאי אתה יכול להזמין, דהוה קשה איך אמר לא נהרג אדם מעולם דתינח הרג שלא בפני צ"ד, הרג בפני צ"ד ואי איכא למומר וראוהו ביום דנהרג אף שהוא טריפה, ולכך הוצרך התוס' לומר דלא שכיה אצל מחלל שנת שפיר תי' התוס' ראיתם שהמחלל דייקא אינו טריפה דאף דחילל שנת בפני צ"ד ומ"מ הא כשראהו מחלל שנת ראהו ע"כ בשנת והוי כשראהו בלילה, וכמו שפסק הב"ח דבשנת שדנו אפילו צדיענד אין דיניהם דין, א"כ דמי ללילה, וא"כ נריך הצ"ד להעיד והוי עדים שאתה יכול להזמין כמ"ש התוס' בסנהדרין הג"ל וא"ש דדייקי רק מחלל כו' כו'.

ושוב כתב בלשון אחר והוא, דבחולין (דף י"א ע"ב) אמרינן דאזלין בחד רוצא דאל"כ דלמא הך דאסהידו ביה הוי טריפה וה"ל עדות שאיל"ז, והתוס' ד"ה ודלמא כו' הקשו דלמא חושבין אותו י"ב חודש וראינו אס חיי, ותי' דשאל ס"ל טריפה חיי עכ"ל, ולפ"ז אף כאן בתי' התוס' דלמא המחלל טריפה דלא תיקשי נמי קושית התוס' הא יכולין לחנוש למחלל י"ב חודש, וע"כ רע"ק ור"ט ס"ל ג"כ דטריפה חיי, ומצאנו שם בחולין (דף כ"ז ע"ב) דאף למ"ד טריפה חיי אצל וי"מ אינה יולדת, ולאו הא צהא תליא, וכ"כ התוס' בנ"מ ע"ז (דף ו' ע"א) ד"ה אלא למ"ד כו' יעוי"ש, ולפ"ז נקנה אס תלד לאחר חילול אגלאי מילתא דהוי אינה טריפה צעת חילול שנת והוי עדות שיכול להזמין כמ"ש התוס' גבי חיי י"ב חודש, וכנר

פירשו הנוטריים כו"ש צנורא בזכר כל שחי יצ"ח וננקבה כל שתלה, בזכר אין הלידה סיוון דוני יינור דונונו הרה ואין אפטרופס כו' ונפרט לומאן דחייש לנעוטי ולא אזיל בחד רוצא, ואין צו סיוון רק שחי יצ"ח אצל ננקבה אף הלידה סיוון ופשוט.

וא"כ יוננו דברי התוס' דהא העלו התוס' צנור שלפניו אף דחיישין לנעוטי וי"מ היכי דא"ל דזריכין ע"י כך לעקור מ"ש בתורה לא חיישין, אצל אס יש באפשרות לקיים וי"ש בתורה אפילו בדרך רחוקה ונפלה כו"ש התוס' שהיה כל קרום של מוח מוגלה וזה נקנו וכדונוה וי"מ אפשר קרינן ליה וחושבין לנעוטי, ולפ"ז א"ש צנורא שנת שפיר י"ל אולי המחלל טריפה והוי עדות שאיל"ז ואף דרוצא אינא טריפה הא רע"ק חייש לנעוטי, וא"כ לא אפשר ועקרת וי"ש בתורה מחללי מות יומת, הא לאו קושיא אף דס"ל לרע"ק ור"ט טריפה חיי וא"ל לחנוש אותו י"ב חודש וי"מ טריפה אינה מוליד, וא"כ יש מציאות ואפשר לקיים דין תורה באשה שחללה שנת והרה וילדה אח"כ דהוא סיוון שאינה טריפה ונפקלת ומי"מ יפה אמרו דלא היה נהרג אדם מעולם, דמלמד די"ל דכוונתו לזכר שהוא נסתם מונן בלישנא דאדם אף גב נקיבה כמעט לא היתה בנתיבות שהיה נהרגת, דנשאלא הנישה יצ"ח כקוש' התוס' יש ציד צ"ד לחנוש ולצרר האמות אי טריפה הוא או לא, אצל הריון ולידה בנחירתה תלי' ואס ע"י כך הוצא לכלל נותה מהיכי תיתי תהיה היא שוטה כזו להזדקק לנעל אחר חילול שנת ולהתעבר ולהוליד אחר ע"י כך תהיה נפקלת בצ"ה, חולת זה היא פטורה אס תחיי אלה שנים והצר זה כמעט בלתי מנאי, אצל אין כאן עקירה למ"ש בתורה דעכ"פ ישנו באפשרות אס היה כך מעשה שנעלה ונתעברה אח"כ, ולק"מ.

אך זהו תירוצו מספיק לחילול שנת דנאמר בתורה שחיי וי"ל דנותקיים באשה, אצל נעונד ע"ז דכתב בקרא נהיה צפ' שופטים איש או אשה וגו' וילך ויעונד אלקים אחריו וגו'.

קובץ על י"ד

וא"ל עדות משא"כ נחלול שנת שא"ל לזונו נז ציוס א"כ
צכה"ג צריך עדות שא"ל הרואים בעצמם לזונו כו', לענין
דברים הללו הם נגד סוגיא ערוכה דהא כאן לדברי רע"ק
קיימיק, ורע"ק ס"ל צריה (דף כ"ו) דאין עד נעשה דין אפילו
בחול וא"כ הדק"ל עכ"ל.

ושאגת אריה הביא בשם אביו הגאון דהתומים שפיר כתב
דהא רע"ק ס"ל צ"ק (דף כ') דהא דאמור ר"ט מקלמן נעשה
עדים כו' היינו נלילה אצל ציוס ס"ל לר"ט דנעשים כולם
דיינים א"כ שפיר מתרצים הש"ס דנרנח טריפה משום דאיתא
הטעם לכ"ע אפילו לר"ט דלדידיה מש"ל צ"ד שראו ציוס,
ומכ"ש לפי שיטת הריטב"א (לקמן דף י"ג) דרע"ק ס"ל הך
דינא דרנח דטריפה שהרג צפני צ"ד נהרג משום דא"ל בשם
אופן ולכן דייני' ל"י אינהו משום ונערת הרע מקרבך, אצל
צכ"מ שיכולים להעיד צפני אחרים צוה ס"ל לר"ע אין עד
נעשה דין א"כ משכחת לה ג"כ לרע"ק שהרג הטריפה צ"ד
דלא צעיק עדות שיכול להזימה ושפיר מתרין קושית מהרש"א
עכ"ל.

וש"ל כתב ח"ל כ"ל להוסיף דברים דהנה הרב מהרש"א
הקשה עוד לפי מה שדחו שיטת ר"ת היכא דלא אפשר אזלינן
בתר רוב כו', וגם יש להבין פסקי תוס' שהעתיקו לדינא
דמדינא הג"ל דעדים שראו לטריפה שהרג דפטור, וגם העתיקו
נכאן דינא דרנח צנאדורין (דף ע"ח) דטריפה שהרג צ"ד
חייב מיתה דלכאורה זה אינו שייך לדיבור הג"ל.

לכן נלע"ד ליישב דנאמת פ"י ר"ת כבר נדחה צדוק' ד"ה
דלמא כו', אך ורק סיימו ד"ש לכאורה לפרש דרע"ק אזיל
לשיטתו דחייב למועטי ומשכחת אפשר היכא דקרום של מות
מגולה א"כ לפ"י שפיר ת"י נכאן תוס' דלא היה נהרג מחלל
שנת דחיישינן שחא המחלל טריפה ואין לומר הא לא אפשר
דעקרת מ"ש בתורה מחלליה מות יומת, א"י דאזלינן בתר רובא,
ז"ל דמשכחת לה במחלל שער צ"ד דצוה עד נעשה דין דכתיב
ונערת הרע, ואין לומר לפי שיטת הנ"י דס"ל דנשעת הוי דומה
ללילה דאינם נעשין דיינים וכמ"ש תוס' צנאדורין דאינם ראויים
להיות דיינים נלילה ה"נ אינם ראויים להיות דיינים נשעת,
ז"ל דמה"מ דנים רק מדרבנן אסור וכדכתבו הפוסקים א"כ
משכחת לה מן התורה במחלל צ"ד ולעולם דלא אזלינן בתר
רוב, ואף דיש להפליא דל"ש כלל דיחלל צפני צ"ד של כ"ג,
מ"מ לא רחוקה היא ממה שכתבו דקרום של מות מגולה
לראות אם צמקום סייף נקב הוי ואפ"ה מקרי אפשר ומתורן
קושית מהרש"א.

ומעתה לפ"י מוצאים פסקי תוס' הג"ל דמדינא הג"ל
מתברר ג"כ הדין ה"י היכא דטריפה הרג צפני צ"ד חייב מיתה
ולהוציא מדעת מי שרואה לומר דשיטת רנח אינו אלא לר"ט
אצל לא לרע"ק אלא לכ"ע נאמר וכסדרת הריטב"א הג"ל,
דאפילו לר"ע עד נעשה דין דא"כ במחלל שנת מחלל אלא
ודאי ג"ל שחא הוא טריפה וא"כ עקרת מ"ש בתורה מיתה
למחלל שנת, א"י משכחת לה צ"ד וש"מ כדינא דרנח.

וכן צרנח דכתיב להדיא וא"ש כי ירנח ומכ"ש צמקום וצועל
ערוה דדינר התורה נזכרים הנואפים ופשוט, וא"כ צהא ל"ל
דלמא האצורים ההמה טריפה הם דא"כ עקרת מ"ש בתורה,
דהתורה דינר להדיא נזכרים ונחם אין לידה סימן וא"כ אי
חיישינן לטריפה ולמועטי עקרת מ"ש בתורה וע"כ לא חיישינן
צמקום דלא אפשר וא"כ אין זה ת"י מוספיק צהנך ענין דנחם
גזירות הכתוב מנלי לחוש למועטי ולכך הוצרך הגמ' והתוס'
לומר צוה שו"י ונחך ת"י דלמא טריפה הוה נקטו צלשונם רק
המחלל דצוה שייך שפיר כ"ל ולק"מ מכל קושיות מהרש"א
כו' יעוי"ש, וכ"כ צפנתי (סימן כ"ז ס"ק ח').

ועל אופן הראשון שכתב התומים כתב עליו שח יצחק
ח"ל צאמת כל הפוסקים חולקין על הנ"ח וס"ל דנשעת דיעצד
דיניהם דין א"כ הדק"ל מה נעשה במחלל שנת לפני צ"ד
שאפילו הוא טריפה נהרג, ולענין אפשר לומר דצמקום (דף
פ"א ע"א) איתא חמשה עונשין כרת כתיב ציוה"כ חד
לכרת דיומא וחד ללילה יעוי"ש, וכתבו צמ"י שחא שאפשר
אף נשעת איכא קרא מיוחד לעונש דלילה יעוי"ש, וא"כ במחלל
שנת נלילה דע"ז איכא קרא מיוחד לעונש שפיר כתבו תוס'
שנוכל לשאלו אם המחלל הוא טריפה, משא"כ צועל הערוה
ועונד ע"ז דליכא קרא מיוחד ללילה לא מעלה ערוכה מה
שנשאל אם הצועל או העונד ע"ז הוא טריפה דמה נעשה צ"ד
שראו כן שחא אף בטריפה נהרגו אותו עכ"ל.

ז"ל עדות לישראל הקשה מהרש"א אחאי לא אמר כן
צצועל ערוה או צרוח כו', כ"ל דלכאורה יש להבין צמאי
מחולקים ר"י ור"א דלא אמרו דלמא צמקום סייף נקב הוי
ונ"ל דהיו סוגרים דזה מקרי לא אפשר, ולא כתי' תוס' התוס'
דקרא איירי בקרום מגולה, ולשיטת ר"ת ג"כ יש ליישב
דסוגרים צשלמא לענין נדיקת הרוח מ"מ טריפות מוקמינן
ארוב ועוד דלמא נדקוה, אצל כשאומרים אינו יודע גרע טפי,
וכ"כ הש"ך צח"מ (סימן ל"ג) לענין מומן דלא צעיק דרישה
וחקירה היינו מן הסתם אמרינן דידעו איזה יוס אצל
כשאומרים אינו יודע לאו עדות הוא אצל צמקום דלא אפשר
למידע סגרי ר"י ור"א דל"ש סגרת ר"ת א"כ הכי שתי
תירושים שכתבו ג"י מחלל שנת ועונד ע"ז תליא צדרי ור"א,
דלר"א ור"י ליכא למימר ת"י שני אפילו לר"ת דהרי א"ל
למצדק' וע"כ ת"י הראשון עיקר הואיל ולא שכית ופריך
שפיר לר"א ור"י צועל ערוה מאי איכא למימר דהוא ג"כ
שכית כצמקום צמ"י כו' יעוי"ש.

משמרות כהונה כתב ליישב דאפשר דהתוספות כאן אזלי
לפוס חד ת"י שכתבו התוספות צפ"ק דחולין (הג"ל) דמה שאין
צונשין אותו עד י"ב חודש דקסנר טריפה חיה וא"כ הנמרה
ניחא ליה למנקט צרוח ונערה מילתא דאיתא לכ"ע גם למ"ד
טריפה חיה עכ"ל, יעויין עוד ליישב רמח"ם שח"א, לקוטי
מהרש"ל, אור צ"י, וחי' רפאל.

ספר יהושע פסקים וכתבים (סימן תכ"ד) כתב על דברי
התיימם שהעתיקו לעיל דנעונד ע"ז י"ל דהצ"ד בעצמם ראו

מליק פרק כיצד מעידים

מ ה ר ש " א

מכות

פרק שני

מסכת

במשנה היה (א) משלשל בחבית ונפלה עליו כו' כצ"ל.

תוספות בד"ה משלשל בחבית כו' כרבי (ב) דאמר לקמן נפסק אינו גולה עכ"ל כצ"ל.

תוספות בד"ה היה עולה בסולם כו' (ג) צ"ל היה יורד בסולם כו' עכ"ל.

ע"ב גמרא בר קטלא הוא אמר רבה אימא באומר מותר אמר ליה אביי אי מותר כו' כצ"ל (ד) א.

תוספות בד"ה פשיטא בר קטלא כו' דאיכא מבלי דעת יתירא כו' עכ"ל (ה) ודממעט הכא מבלי דעת

דובר משרים

לכ"ע דפטור, לרבי העם משום דנפסק ודרך עלייה, ולרבי משום דרך עלייה ואגב אורח' אשמיטין הנא מדיוקא כרבנן).

(ג) ברפ' ווי' הנוסחא חוד"ה היה עולה בסולם כו'.

(ד) ובן הוא צמחש"ל בדפוס הראשון רש"י בד"ה חמר רבא ל"ל חמר רבה, ח"כ מה שנדפס כאן צ"ס

שלנו ע"ס, וליון מהרש"ל כן מוכח מחוס' צפרק ד' מיתות דף ס"א ע"ב, [ע"ס ו"ל ס"ב ע"א] חוד"ה ורבא חמר לך כו' וז"ל ובריש הגולן דממעט רבא מצטגנה פרט לאומר מותר החס גרס רבה דעני אביי צתריה כו' יעו"ש.

(ה) כוונתו דמלשון החוס' משמע דמחיד ולא הותרו צו נפקא לן מבלי דעת יתירא היינו אחר ידיעין פרט

למחכין להרוג הצמח כו', ע"כ רבינו דמסחר טפי למעוטי מחיד ולא הותרו צו, ע"כ ל"ל הא דכתבו החוס' דאיכא מבלי דעת יתירא היינו מ"ש דברים פ"ד—פמ"ב, ומכ דדרשינן הכא מבלי דעת פרט למחכין להרוג צמח כו' הוא מהרה דכתיב דברים פי"ע—פ"ד.

קובץ על י"ד

ליק רבא אדרבא, אכל מכת דעני אביי אצתריה אין ה"ג דנריך לגרוס רבה, אולם לא תעזוב נפשי מלשאל דמאי רביה מיתתי החוס' מדעני אביי צתריה הכא, הא אביי קפריך אמילתיה דרבא, והיכי אפשר לאקדומי אביי לרבא.

(א) ברפוס ווי' (שנת ר"ל) נשמע צטגנה צ' מלות, משלשל בחבית, וכוסיפו (ד"ס).

(ב) הגיר' הי' כדאמר לקמן צפרק אינו גולן, והביא דל"ל דאמר לקמן נפסק אינו גולה.

(ד) אגב, מ"ש החוס' ק"ק אחאי לא קאמר ונפסק כו', ר"ל דכ"ל לתנא צרישא להוסיף ונפסק החבל לאשמיטין דגס צנפסק החבל חייב גלות, דליכא למימר דנפל עליו סתמא משמע, דא"כ למאי צריך לתנא צסיפא לפרש ונפסק.

ותירנו ולא רבא לומר נפסק דא"כ לא אחיא כרבי, ור"ל דלעולם עיקר המשנה היא כרבנן ולהכי צסיפא חגי נפסק דפטור אינו אלא משום דרך עלייה ולא משום נפסק, דאלו היה דרך ירידה היה חייב גם צנפסק, אלא דמ"מ צעיקה הדין לא רבא התנא לעשות פלוגתא, והוי הדין אליבא דכ"ע, ולהכי צרישא דמיירי בחיוב גלות לא רבא התנא למחני נפסק משום דלרבי אינו חייב גלות, משא"כ צסיפא דמיירי צפטור הדין מוסכם

(א) יעו"י דו"מ (ס"ק ד') כתב חגונות נתן לע"ד דמדברי החוס' שם צנפסקהדין אינו מוכרח, דצ"ל כתבו שם דגרסינן רבא צאלף יעו"ש, ואפשר דס"ל הא דכתבו החוס' איך כו' צנריך אחל קאמרי ור"ל אף אם ת"ל דגרסינן רבא

פרט למתכוין להרוג הכהמה כו' היינו מבלי דעת בתרא דכתיב במשנה תורה דמקרא (ו) דמסתבר טפי למעוטי מזיד ולא התרו בו וק"ל (ז) למה לא נאמר גם הכא שנשנית בשביל דבר שנתיחדש בו כמ"ש התוספות לקמן (ח) גבי בלא איבה (ט) ודו"ק.

דובר משרים

(ח) דף ח' ע"א ד"ה בלא איבה כו'.

(ו) נראה דחסר כאן חיבה אחת וז"ל קמא.

(ט) שדה יצחק (כסא שלמה מגדנות נחן) כתב ליישב דזכו דוקא היכי דליכא למילף מינה מידו, אבל בדאיכא למידרש מיני' אחיה דבר חידוש אז לא אמרינן שנשנית בשביל דבר שנתיחדש בו עכ"ל.

כבר קדמו בזה הר"ן בחי' על מס' חולין (דף ע' ע"ב) בפרש"י ד"ה אי לאו דר' יצחק כו' דכל היכא דאיכא למידרש דרשינן ולא אמרינן דכל הפרשה שנאמרה כו' יעוי"ש.

קובץ על י"ד

דמומעט מזיד ולא אחריו צו וזנלי דעת יתירה דרשינן בלחמת צביריתא פרט למתכוין, ואי דל"ל זנלי דעת נתרל דפי שופטים י"ל דלחמת לא דרשינן דנשנית בשביל דרש' דיער ומאי הקשו הש"ס פשיטא, ואין לומר דלהמקשן היה קשה לו ג"כ נסיפא זנלי דעת פרט למתכוין פשיטא נר קטלא הוא ולכן עלה בדעתו לתרן לפרש פרט למתכוין להרוג ולא התרו בו וא"כ לפי' הוכיח ע"כ הכוונה צרישא צמוד גמור ולכן פרכינן פשיטא, אבל התוס' כתבו דלמסקנא דדרשינן צביריתא פרט למתכוין להרוג הנהמה כו' אבל צה"ל דלא ידעינן דרש' אמרינן זנלי דעת קומא אחיה לזויד ולא התרו כו', דזה אינו נכון ככוונת המוקדא דסכ"ס לא היו להקשות על רישא דצביריתא פשיטא ונחמת דק"ל נסיפא פשיטא, אלא עיקר קושיתא הוי להקשות נסיפא והקשה המהרש"א שפיר כו' יעוי"ש.

כונ"ש צד"מ (ס"ק ז') כ"כ הערוך לנר צתי' קינא, ועוד כתב ח"ל י"ל צייצוב קושית ומהרש"א דלא שייך שנשנית רק בשביל דבר שנתיחדש צה וזה כתבו התוס' שפיר לקמן לענין צנלי דעת דכתיב צפי' שופטים דשם נתיחדש בשביל יער כונ"ש התוס' פי' אבל הכא דכתיב זנלי דעת דפי' ואתחנן שם לא נתיחדש דבר ולכן לא שייך דנשנית יעוי"ן ומהרש"א לקמן צתוס' שכתב צעננו דנזאתחנן לא נתיחדש עכ"ל, וכונ"ש צד"מ (ס"ק ה') כוונת הק"ק לא הואיל צתי' כלום.

עדות לישראל הקשה על קושית רבינו דניחא גם צנלי דעת בשביל דבר שנתיחדש הא לקמן (דף ח' ע"א) תוד"ה בלא איבה כו' הקשה ומהרש"א למה נכתב צי פעמים ולא שונא לו ותי' דחד אינטריק בשביל דבר שנתיחדש דדרשינן צנלי דעת יעוי"ש, אי"כ ומאי הקשה הכא הא גם צנלי דעת בשביל דבר שנתיחדש צו אייתר והוא לא שונא לו, לעני' נראה דהא דמוקשה רבינו כאן ניחא צנלי דעת בשביל דבר שנתיחדש ולא אייתר והוא לא שונא לו, דכאן אזיל רבינו להך תירץ של התוס' לעיל (דף ג' ע"א ד"ה מעידין אנו כו') דלחב גולה אפילו ליכא רגלים לדבר וע"ז קאמור דשונא אינו גולה ושפיר אינטריק ליכתוב והוא לא שונא גם צפי' ואתחנן להורות אפילו איכא רגלים לדבר אינו גולה שונא ואין צריך לומר שנשנית בשביל

(ג) וכו"ש צד"מ (ס"ק ז') כ"כ לפרש שאנת אריה וז"ל הכוונה גלוי' דלא הקשה בפשיטות על סוגית הש"ס דדרשינן זנלי דעת פרט למתכוין כו' דזנ"ל נשנית בשביל דרש' דיער וכונ"ש צתוס' ד"ה בלא איבה כו' מוסר ד"ל כוונת הש"ס לומר דזנלי דעת היינו הנזכר מוקדם צפי' ואתחנן דלא נזכר דרש' חידוש דיער שם ורק התם נשנית כל הפרשה מוסר חידוש דכתיב זנלי דעת פרט למתכוין ולכן נשנית שם כל הפרשה וכונ"ש ומהרש"א לקמן צתוס' ד"ה בלא איבה כו', אבל זנלי דעת נתרל הנזכר צפי' שופטים לא דרשינן מיניה כלום דהא נשנית בשביל חידוש דיער ושפיר דרשינן צש"ס זנלי דעת קמא, אך ורק קוש' ת ומהרש"א צתוס' דתי' דילפינן וזויד ולא אחריו זנלי דעת יתירה ומתכוין ילפינן זנלי דעת דפי' שופטים וא"כ הקש' שפיר דאין ילפינן מיניה דהא נשנית בשביל דבר שנתיחדש דרש' דיער ופשוט.

אולם הקשה אלאמרי' דלכאורה לא קשה כלל ד"ל אף דכתבו תוס' ד"ה בלא איבה כו' דנשנית בשביל חידוש דיער היינו דלא קשה על יתירא דאיכא דליכא לומר אמרינן דדרך לחזור בשביל חידוש אי' הנזכר צפרשה דהיינו חידוש דיער אבל כל היכא דאיכא לומר דרשינן ולא אמרינן שנשנית נחנם, וה"ז דומה למילתא דאחיה נק"ו דאמרינן טרה וכתב לה קרא ואפי"ה אמרינן כל היכא דאיכא למידרש דרשינן, וכן נפסחים (דף כ"ד) היכא דאיכא למידרש לא מוקמינן בלאו יתירא יעוי"ש ונסוטה (דף ג' ע"א), וה"נ ככאן יכולין לומר על דרש' פרט למתכוין דרשינן שפיר זנלי דעת דפי' שופטים ולא אמרינן דנשנית בשביל חידוש דיער, ואין לומר דעכ"פ קוש' ומהרש"א על המוקשן דפרכינן פרט למתכוין פשיטא דניחא דהיא צלחית פשיטא רק דקרא נאמור לחזור בשביל חידוש דיער, דזה אינו דעיקר הקושיתא על הצביריתא דדרש' זנלי דעת פרט למתכוין כו' דפשיטא אבל גוף הקרא צלחית לא קשה ל"ל קרא דנשנית בשביל דבר שנתיחדש.

ולכן רצה לפרש דעיקר כוונת ומהרש"א להקשות על הייקשן הראשון דפריך צמוד פשיטא נר קטלא דומאי קשיא ליה לתי' י"א שלו דלא ידע ונאמור יותר ניחא כקושית התוס'

בר"ה אלא פרט כו' (ו) שגגה יתירא למעוטי אומר מותר עכ"ל כצ"ל.

בר"ה מה יער שיש לו רשות לניזק כו' שעומד שם (כ) המזיק ויש כו' עכ"ל (ל) כצ"ל.

למפרש

בר"ה נשמטה כו' דבעינן דרך עלייה עכ"ל (מ) ג' כצ"ל.

למפרש

בר"ה ואיבעית אימא כו' כ"ע (נ) סברי ירידה כו' לברייתא דלעיל (ס) או חשליך כו' צורך עלייה (ע) וצ"ל דמעיקרא הוי מיירי דמה דקאמר דלא איתלע כו' ומיירי חברייתא כירידה שהיא כו' עכ"ל כצ"ל.

למפרש

דובר משרים

(ו) ברפ' ווי' סגגה, ול"ל סגגה.

(כ) הוסיף מלח המזיק.

(ל) פ' שיבא רשות לניזק במקום שהמזיק עומד בו.

ומסקו החוס' וי"ל דלא יליף מיניה חלל מקום ההכאה שיש רשות כו' (קן הגוי בית פנחס), ור"ל דלא גמרינן שיבא לריך רשות לשניהם חלל מקום שנעשה ההכאה, כמו יער שהוא מקום שנעשה לו שם ההכאה חלל המקום שעומד שם המזיק ח"ל שיבא רשות לשניהם, וכ"כ שופריה דיעקב.

(מ) ח' רפאל כתב ג"ל דהיה ק"ל מה זה שכתבו החוס' דבעינן דרך ירידה ומשמע דהרגו חלל אין זה דרך ירידה (דכוונת החוס' צמ"ש חלל חס הרגו חלל פטור, פ' דהרגו חלל ולא השליצה ח"כ הכל תלוי בחדש ולא בשליצה ובחדש הוי דרך עליה), וקשה הא ודאי גם דרך ירידה יש כאן דהא לא הרגו רק צנפילה על גבו והוא דרך ירידה, חלל צמח ז"ל דאף דסופו ע"כ הוי נפילה דהוא דרך ירידה מ"מ כיון דתחלתו וכוונתו היתה לעלות מקרי דרך עליה.

חלל עכ"פ מה שמשמע מלשון החוס' דהבא אין כאן דרך ירידה ע"כ זה אינו דודאי הוי דרך ירידה ג"כ אלא דלא חשפת

למפרש

קובץ על י"ד

וכפיפה וי"מ הא חשיב עלייה והא חשיבא כירידה עכ"ל, הרי לפנינו דהכל תלוי בתחילת מעשה אע"ג דהסוף הוי להיפוד לכן כיון שנכפפת מיד שהגית רגלו אחת הוי ירידה כיון שעדיין לא נקרא עלייה דהא לא יכול לעלות עד שיעמוד שני רגליו על שליצה זו וא"כ הוי ירידה מוקדם עלייה, חלל היכי דמיהדק שפיר ח"כ צעוד שעומד על השליצה עם רגל אחת ח"כ עדיין לא נוקרי ירידה דהא השליצה לא נכפפת כלל כיון דמיהדק, אכן גם עלייה עדיין לא נקרא כיון שאינו עומד אלא צרגל אחת לא יוכל לעלות, אכן אחרי שעמדו שני רגליו על השליצה מיד הוא נקרא עלייה דהא יכול לעלות ואף שצמח לא עלה ולא קטל חלל כירידה וכפיפה וי"מ כיון דתחילתו שרם ירידתו היה מוכן לעלות כבר נקרא עלייה, אף שיעקר קשתו היה ע"י אדם דהיה מוכן לעלות אף דנאמות נפל וקטע דרך ירידה מ"מ פטור כיון דנעשה צעוד שעלה והיה מוכן לעלות יתר זה ודאי נקרא עלייה וכן כוונת התיספית יב"ש דעת מהרש"א עכ"ל.

דבר שנתחדש צה, חלל לקמן חזיל רבינו לתי' ראשון שנתוס' לעיל, דהיכא דליכא רגלים לדבר אפילו אוהב אינו גולה וא"כ מוכח מחד לא שוגא דאפילו יש רגלים לדבר שוגא אינו גולה ואייתר והוא לא שוגא לו צ"ל ואתחנן ולריך רבינו לתרן שנשנית בשביל דבר שנתחדש צה, ולהך שיטה נאמות מוכח דהך צנלי דעת אינטריך כו"ש החוס' על צמוד ולא התרו ולא שנשנית כו'.

(ג) יעו"י י' דו"מ (ס"ק מ') יעו"י ריב"ז"א שכתב וי"ל פ' רש"י כו' חלל הוי ירידה כיון שנכפפת לאלתר מיד שהוא מעמיד אפילו רגלו אחת עליה וכן לא חלל הוי עליה דהרי אינה נכפפת עד שעמדו שני רגליו עליה והיה עולה לגמרי זה דרך רש"י לתנינו ועל דרך זה נותפרשת אידך אוקימתא דכי לא מיהדק הוי ירידה שהרי נכפפת מיד שהגית רגלו אחת כנ"ל דלא הוי עליה וכי מיהדק אינה נכפפת עד שכל גופה עליה הלכך אע"ג דהא הוא לא קטל חלל כירידה

בד"ה אשר לא צדה כו' נראה לפרש דפטור (פ) מגלות עב"ל כצ"ל והס"ד.

דף ח במשנה ליכנס לשם (צ) אף כל רשות לניזק ולמזיק להכניס לשם יצא חצר בעל הבית שאין רשות (ק) לניזק ליכנס כו' מה חסבת עצים רשות (ר) אף כל רשות יצא אב כו' ובנמרא אמר רב פפא לא צריכא (ש) אלא לאשפה (ת) כו' התם מעניניה דקרא ומצא דומיא (ת) דוהשיגה כו' הכא מעניניה דקרא ומצא דומיא דיער כו' מצא חסוב לאו מצוה השתא נמי כו' את רעהו ביער (א) דאי בעי כו' כצ"ל.

בפרש"י בד"ה ומצא פרט כו' אחותו כתיב והשיגה כו' עב"ל (ב) כצ"ל.

תוספות בד"ה היינו דקאמר כו' וכן (ג) בפרק קמא דפנהדרין גבי יראה יראה משמע שפיר נמי המסורת כו' משום דפשמיה דקרא כו' עב"ל כצ"ל והוא כפי' התוספות שם (ד) וברפ"ק דהגיגה (ה) בשם ר"ת ועיין בחידושינו שם וליכא לאקשווי דהתם אע"ג דפשמיה דקרא משמע המסורת מ"מ דרשינן נמי המקרא והכא לא דריש רבי אלא המסורת יש לומר (ו) דהיינו משום דהג"ש מפקא ליה מהמקרא כלל לפטור נשמט הברזל מקתו (ז) ודו"ק.

דובר משרים

(ש) בתוס' שנ"ץ מלת אלא ליתא, ורצו הגיבו ע"פ דברי התוס' שלנו (ד"ס).

(ת) בדפוס ווילנא כי נדפס הכא כו' דוכשיגה התם כו' (ד"ס).

(ה) הגך תיבת מה יער מחקו רצונו וכן מהר"ם לזבין כתב שהוא ע"ס.

(ז) בדפ' ווי' הנוסחא, ומלא פרט למאי צמח שדה אחתו כתב וצא לגואלו והשיגה ידו ומלא.

תיבת וצא לגואלו מוחק רצונו, כבר כתב ערוך לנר ולא יעדתי למה הא ודאי צא לגואלו מייירי כדכתיב ומלא כדי גאולתו.

(ג) בדפ' ווי' הגיר' וכן פירש צמחדרין גבי יראה יראה הלכך משמע שפיר מן המסורת כו' דפשיטא דקרא.

(ד) סנהדרין דף ד' ע"ב ד"ה כדרך שצא לראות כו'.

(ה) דף ז' ע"א ד"ה יראה יראה כו'.

(ו) בווזנתו דודאי לרבי דס"ל מקחו דפטור ולא דריש מקרא כלל משום דדריש גז"ש (מייבו כי קאמר מעיקרא טעמא דלא כתיב מעטו לאו טעמא הוא לדידי לחייב צען המחצקע ולפטור נשמט הברזל מקחו, אלא לדחות סברת רבנן דפטרי צען המחצקע.

דע דכתי' רצונו מיושב מה שהקשה עלה דיונה לפי סברת התוס' ולשון מן העץ מוכיח דיש אס למסורת, א"כ מאי פריך

שדרך עליו מקרא ירידה שהוא לורך לעלי לכן חייב, והא דהניא פטור מייירי צלא אחלע ומיחזק א"כ יכול להיות העלי צלא כירידה לכן פטור.

וכמו שהוא לפינו התוס' כן הגיה מהרש"ל בדפוס הראשון, וסוים נ"צ פי' וצלא מיחזק, טווחו לפרש הכי דמי מקרי ירידה שהוא לורך עלי וחדא מגייכו נקט והוא איצ"ל צתרא, וכו"כ דכמ"ל פי' וצדחלע דהוי איצ"ל קמא.

(פ) בדפ' ווי' ממיתה, ול"ל מגלות, והשאר נמחק.

(י) הגך תיבת אף כל רשות לניזק ולמזיק להכנס לשם, בדפוס ווילנא ליתא, ובס' הוסיפו מהרש"ל בדפוס הראשון.

(ק) ערוך לנר כתב מהרש"א מוחק ולמזיק וטווחו שכרי למזיק ודאי כי רשות להכנס שם דהא חזירו הוא כי יעויי"ש.

האמת כמ"ש בד"ס בדפוסים ישנים לא כי כתוב לניזק ולמזיק כלל צמחה, והוסיף מהרש"א מלת לניזק, ומ"ש בדפוס לזבין שלא הכינו הדבר הדפוסו צפנים צמחה כמו שהוא צמחיות לניזק ולמזיק יעויי"ש.

לע"ד בדפוס לזבין הדפוסו ע"פ דברי מהרש"ל (כמ"ש בד"ס הקדום), וז"ל החו"ע אינעריך למחני ולמזיק דלא תימא שאם יש למזיק ג"כ רשות ליכנס דפטור, משום דעל הניזק להרחיק ולשמור את עצמו מן החזק, כשיודע שיש להלה ג"כ רשות ליכנס.

(י) הגך תיבת, אף כל רשות, הוסיפו רצונו.

קובץ על י"ד

כ"ל דנ"ץ מוצא צמח"ס ה"י רות (פ"ו) מן העץ המתקע פטור דהוי כח כח וכ"כ הרע"ב דהוי כח כח, אצל רבי קרי ליה כח ממש וכן מוכח בגמרא דפרכינן כח כח לרבי האיך

ד יעוייין מ"ש בד"ס (ס"ק ו') ויש מקשין על רצונו דקשה לרצון דלא דריש הו"ש כימא לדרוש גם המסורת ומן העץ המתקע ג"כ חייב מולל כתיב מעט, כתב שאנת אריה